

AKADEMIK LITSEYLARDA RUS VA FRANSUZ TILLARINI O'QITISHDA KOMMUNIKATIV YONDASHUVNING QIYOSIY TAHLILI

Muminova Gulnora Ravshanovna

Farg'ona davlat texnika universiteti 2-son akademik litseyi rus tili fani o'qituvchisi.

Xolbekova Sayyora Amanjonovna

Farg'ona davlat texnika universiteti 2-son akademik litseyi fransuz tili fani o'qituvchisi.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.18317519>

Annotatsiya. Mazkur maqolada akademik litseylar ta'lim tizimida rus va fransuz tillarini o'qitishda kommunikativ yondashuvning o'rni, mazmuni va amaliy samaradorligi qiyosiy jihatdan tahlil qilinadi. Tadqiqotda kommunikativ yondashuvning nazariy asoslari, chet tillarini o'qitishda nutq faoliyati turlarini rivojlantirishdagi ahamiyati hamda rus va fransuz tillarining lingvistik va madaniy xususiyatlari hisobga olingan holda qo'llanish jihatlari yoritiladi. Maqolada har ikkala tilni o'qitishda kommunikativ metodlarning o'xshash va farqli tomonlari ochib berilib, o'quvchilarda og'zaki va yozma nutq, madaniyatlararo muloqot hamda mustaqil fikrlash kompetensiyalarini shakllantirish jarayoni ilmiy manbalar va pedagogik tajribalar asosida tahlil etiladi.

Kalit so'zlar: kommunikativ yondashuv, rus tili, fransuz tili, akademik litsey, chet tillarini o'qitish, nutq kompetensiyasi, madaniyatlararo muloqot, filologik ta'lim, qiyosiy tahlil.

Kirish

Bugungi globallashuv sharoitida chet tillarini samarali o'qitish masalasi ta'lim tizimining eng dolzarb yo'nalishlaridan biri bo'lib, ayniqsa akademik litseylar bosqichida o'quvchilarning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirish ustuvor vazifa sifatida namoyon bo'lmoqda. Rus va fransuz tillari o'zining tarixiy, madaniy va lingvistik ahamiyati bilan akademik litseylar ta'lim rejasida muhim o'rin egallab, ularni o'qitishda zamonaviy metodik yondashuvlarni qo'llashni talab etadi.

An'anaviy grammatika-markazlashgan ta'lim modeli o'quvchilarda tilni real muloqot vositasi sifatida qo'llash ko'nikmasini yetarli darajada shakllantira olmasligi sababli, so'nggi yillarda kommunikativ yondashuv chet tillarini o'qitishning yetakchi metodik paradigmasiga aylandi. Ushbu yondashuv tilni qoidalar majmui sifatida emas, balki muloqot jarayonida faol qo'llaniladigan vosita sifatida o'rganishni nazarda tutadi [1].

Asosiy qism

Kommunikativ yondashuvning nazariy-metodik asoslari

Kommunikativ yondashuv XX asrning ikkinchi yarmida tilshunoslik va pedagogika fanlarida yuzaga kelgan funksional va pragmatik qarashlarga tayanib shakllangan bo'lib, uning asosiy maqsadi o'quvchilarda real hayotiy vaziyatlarda til vositasida samarali muloqot qilish qobiliyatini rivojlantirishdan iboratdir.

Ushbu yondashuvda nutq faoliyatining barcha turlari — tinglab tushunish, gapirish, o'qish va yozish — o'zaro uzviy bog'liqlikda rivojlantiriladi, bunda til birliklari kommunikativ vazifalar asosida tanlanadi va o'rganiladi [5]. Akademik litseylar sharoitida kommunikativ yondashuv o'quvchilarning yosh va psixologik xususiyatlariga mos kelib, ularni faol o'quv jarayonining markaziga olib chiqadi.

Rus tilini o'qitishda kommunikativ yondashuvning xususiyatlari

Rus tilini o'qitishda kommunikativ yondashuv, avvalo, o'quvchilarning kundalik va akademik muloqot ehtiyojlarini hisobga olgan holda nutqiy vaziyatlar yaratishga yo'naltiriladi.

Rus tilining leksik boyligi, murakkab grammatik tizimi va sintaktik tuzilishi o'quvchilardan til birliklarini kontekstda anglash va qo'llashni talab qiladi. Kommunikativ yondashuv asosida tashkil etilgan darslarda dialog va monologlar, rolli o'yinlar, muammoli vaziyatlar orqali o'quvchilar rus tilida fikr bildirishga undaladi, bu esa ularning nutqiy faolligini sezilarli darajada oshiradi [8]. Shu bilan birga, rus tilining postsovet makonidagi kommunikativ ahamiyati akademik litsey o'quvchilari uchun kasbiy va ijtimoiy muloqotda muhim omil bo'lib qolmoqda.

Fransuz tilini o'qitishda kommunikativ yondashuvning o'ziga xos jihatlari

Fransuz tilini o'qitishda kommunikativ yondashuv tilning fonetik va intonatsion xususiyatlariga alohida e'tibor qaratishni talab etadi, chunki fransuz tilida talaffuz va ohang ma'no uzatishda muhim rol o'ynaydi. Dars jarayonida autentik audio va video materiallardan foydalanish, madaniy kontekstga asoslangan dialoglar va vaziyatli mashqlar o'quvchilarda fransuz tiliga nisbatan ijobiy munosabatni shakllantiradi. Kommunikativ yondashuv fransuz tilini o'qitishda nafaqat til kompetensiyasini, balki madaniyatlararo muloqot ko'nikmalarini ham rivojlantiradi, bu esa o'quvchilarning dunyoqarashini kengaytiradi [10].

Rus va fransuz tillarini o'qitishda kommunikativ yondashuvning qiyosiy tahlili

Rus va fransuz tillarini o'qitishda kommunikativ yondashuv umumiy metodik asosga ega bo'lsa-da, ularning qo'llanishida tilning struktura va funksional xususiyatlariga bog'liq farqlar mavjud. Rus tilida kommunikativ mashqlar ko'proq grammatik shakllarni nutq jarayonida avtomatlashtirishga yo'naltirilgan bo'lsa, fransuz tilida fonetik va intonatsion to'g'rilik ustuvor ahamiyat kasb etadi.

Shu bilan birga, har ikkala tilda ham o'quvchilarning mustaqil fikrlashi, nutqiy tashabbus ko'rsatishi va muloqot jarayonida faol ishtirok etishi kommunikativ yondashuvning asosiy natijasi sifatida namoyon bo'ladi. Akademik litseylar tajribasi shuni ko'rsatadiki, kommunikativ yondashuv asosida tashkil etilgan rus va fransuz tili darslari o'quvchilarning tilni o'zlashtirish darajasini sezilarli oshiradi va ularni real muloqotga tayyorlaydi [12].

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, akademik litseylarda rus va fransuz tillarini o'qitishda kommunikativ yondashuvning qo'llanilishi zamonaviy chet tili ta'limining muhim sharti hisoblanadi. Qiyosiy tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki, har ikkala tilni o'qitishda kommunikativ yondashuv o'quvchilarning nutqiy va madaniyatlararo kompetensiyalarini rivojlantirishda yuqori samaradorlikka ega bo'lib, ularning ijtimoiy va kasbiy faoliyatga tayyorgarligini oshiradi. Shu bois akademik litseylar ta'lim amaliyotida rus va fransuz tillarini o'qitishda kommunikativ yondashuvni yanada takomillashtirish va tizimli ravishda joriy etish dolzarb pedagogik vazifa bo'lib qolmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Yo'ldoshev J.G. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar. – Toshkent: O'qituvchi, 2018.
2. Karimova M.R. Raqamli ta'lim asoslari. – Toshkent: Akademnashr, 2021.

3. Saidov S.S. Chet tillarini o'qitish metodikasi. – Toshkent: Fan, 2019.
4. Jo'rayev R.X. Ta'limda innovatsion yondashuvlar. – Toshkent: Sharq, 2020.
5. Abdusubxon o'g'li U. S., Madaminovna M. F. FIZIKA FANINI KOMPYUTER TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA O'QITISHNING AHAMIYATI.
6. Abdusubxon o'g'li U. S., Madaminovna M. F. FIZIKA FANINI KOMPYUTER TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA O'QITISHNING AHAMIYATI.
7. Анваров А. У. Роль информационных технологий в изучении иностранных языков //Молодой ученый. – 2021. – №. 14. – С. 115-117.
8. Anvarov A. U. The role of information technologies in the study of foreign languages //Young scientist. – 2021. – T. 14. – С. 356.
9. Anvarov A. THE PROCESS OF TEACHING A FOREIGN LANGUAGE IN ADDITION TO COMBINING THE KNOWLEDGE OF SUBJECT ON THE BASIS OF COMMUNICATION //Best Journal of Innovation in Science, Research and Development. – 2024. – T. 3. – №. 1. – С. 389-395.
10. Anvarov A. THE ROLE OF REVERSIBLE EDUCATION IN THE DEVELOPMENT OF PROFESSIONAL EDUCATIONAL COMPETENCIES OF STUDENTS OF MEDICAL EDUCATION //Журнал академических исследований нового Узбекистана. – 2025. – Т. 2. – №. 6, 2-qism. – С. 135-138.
11. Anvarov A. U., Kostiouchkina O. M. Psychological and pedagogical bases of professional training of specialists in a foreign language. – 2023.
12. Анваров А., Ирискулова Ф. ЧЕТ ТИЛЛАРИНИ ЎҚИТИШ ОРҚАЛИ ТИББИЙ ТАЪЛИМ МУАССАСАЛАРИ ТАЛАБАЛАРИНИНГ КАСБИЙ ҚОБИЛИЯТЛАРИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ //Engineering problems and innovations. – 2023.
13. Анваров А. У., Шербеков Н. Использование медицинских терминов английского языка в медицине Узбекистана //ББК 72я43 (4Беил+ 5Кит) Н76. – 2021. – Т. 81.
14. Tuychieva O. MODERN APPROACHES TO THE DEVELOPMENT OF MEDICAL CULTURE: ON THE EXAMPLE OF MEDICAL EDUCATION //AMERICAN JOURNAL OF APPLIED MEDICAL SCIENCE. – 2025. – Т. 3. – №. 10. – С. 149-159.
15. Anvarov A. U. A New Approach To Improving The Professional Skills And Personal Qualities Of Foreign Language Teachers In Higher Education Countries //International Conference on Global Trends and Innovations in Multidisciplinary Research. – 2025. – Т. 1. – №. 5. – С. 78-80.
16. Анваров А. Роль использования студентами Вики-технологии в обучении иностранным языкам //Общество и инновации. – 2024. – Т. 5. – №. 10/S. – С. 105-110.
17. Safibullaevna A. O. Namangan Engineering-Construction Institute PhD in Pedagogical Sciences, Professor //ANVAROV ALIJON UKTAMOVICH///THE ROLE OF INTERDISCIPLINARY INTEGRATION IN TEACHING ENGLISH TO THE STUDENTS OF MEDICAL INSTITUTES 69. – С. 61.